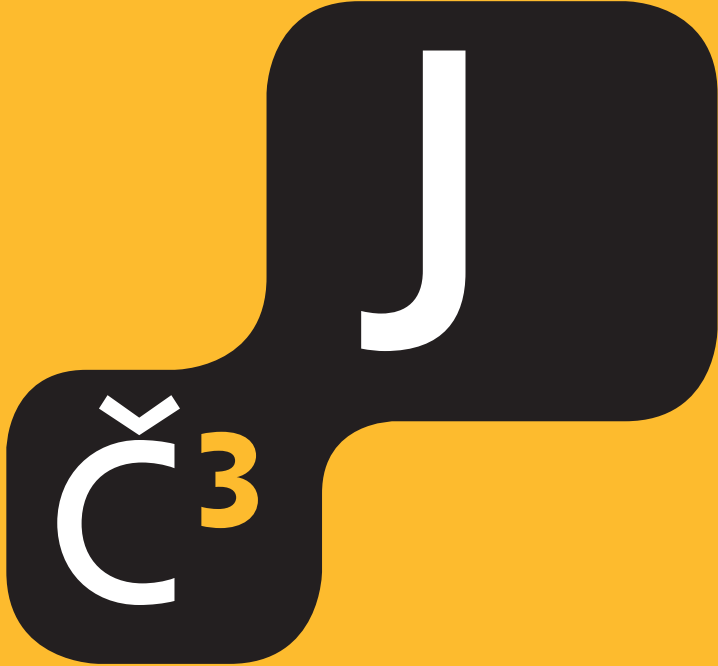

Jiří Černý
NAPŘESKÁČKU 3

Nejen hudební vzpomínky
z Klubu osamělých srdcí
seržanta Pepře
2015 a 2016

Jiří Černý
NAPŘESKÁČKU 3

Nejen
hudební vzpomínky
z Klubu osamělých srdcí
seržanta Pepře
2015 a 2016

galén

GALÉN XXX

Všechna práva vyhrazena.

Tato publikace ani žádná její část nesmějí být reprodukovány, uchovávány v rešeršním systému nebo přenášeny jakýmkoli způsobem (včetně mechanického, elektronického, fotografického či jiného záznamu) bez předchozího souhlasu nakladatelství.

© Jiří Černý, 2023

Photo © Karel Cudlín/400 ASA, 2023

Typography © Luboš Drtina, 2023

© Galén, 2023

ISBN ePDF 978-80-7492-590-0 (zveřejnění 2023)

2015 →

Novinář

Přemek Podlaha měl schopnost najít si vhodné povolání. I když na začátku svých studií na filologické fakultě vypadal docela průměrně. Alespoň ve srovnání se svými spolužáky. S Přemkem totiž chodili do ročníku mimořádně talentovaní Petr Hořejš, Jirka Hanák, Agáta Pilátová, Jindra Beránek, Karel Tejkal a nějaký čas dokonce i karikaturista Vláďa Jiránek. Většina z nich si to ale během tak zvaného Pražského jara kádrově všelijak pošpatněla. Přemka Podlahu potkalo štěstí v neštěstí. On – řečeno zhruba – tu dobu proma-rodil. Potom mohl dál pracovat v zemědělské televizní redakci. Myslím, že mu to nikdo nezáviděl. Zemědělství zrovna nebyl obor, kam by se mladí pražští novináři hrnuli. Jednou mi zatelefonoval, jestli bych mu nenavrhnul do pořadu nějaké písničky a k nim i náznak děje. To bylo od něj hezké: znali jsme se jen letmo a dobře věděl, že do rozhlasu ani do televize vlastně nesmím. Doporučil jsem mu jedny Greenhorns a jedny Minnesengry. Obojí televize natočila. Hlavně na tu písničku s Minnesengry jsem byl docela hrdý. Šlo o českou verzi indiánské ukolébavky a já k tomu vymyslel, jak jdou večer domů kachničky a jiná zvířátka. Z Přemka se pak díky jeho mimořádné píli stal idol zahrádkářů, chalupářů a vůbec domácích kutilů. Plným právem byl jednou z nejznámějších televizních tváří. Snad můžu říct, že si z novinářských pravidel reportéra Františka Gela odnesl hodně. I zdvořilost a vlídnost. Když den před Štědrým večerem zemřel, bylo mu sedmdesát šest roků.

Bude to znít

nehezky, ale rakouský zpěvák Udo Jürgens mě po dlouhé době vlastně až svou smrtí přiměl k tomu, abych na něho zavzpomínal. Poslední neděli před Štědrým večerem mu během odpolední procházky selhalo osmdesátileté srdce. Jürgens žil už dávno ve Švýcarsku a měl ještě naplánováno několik koncertů. Já ho prvně viděl na Bratislavské lyře v roce 1966. To mu bylo dvaatřicet a nedlouho předtím vyhrál eurovizní soutěž se svou vlastní melodií *Merci, Cherie*. Tu písničku jsem pak slyšel i s lepšími hlasy, se zpěváky, kteří líp intonovali. Ale skoro všichni z toho udělali cajdák. Nepochopili už to první, na čem stojí přednes té skladby, a sice rozdělení do tří částí, z nichž ta melodická, první a poslední, má být v síle výrazu poněkud slabší a nejdůležitější má být střední část, ta složitější. Jenomže takhle si to skutečně uměl zazpívat jenom sám Udo Jürgens. Mně na něm bylo sympatické, že svá milostná vyznání, i když většinou měla obyčejný text, zpíval, jako by se svěřoval s něčím, co rozhodne celý jeho život. Byla v tom pořád jakási obava, strach. Jürgens taky často zpíval dost tiše, vůbec ne naplno a jenom v některých okamžicích se jeho hlas prodral ven ve zvláštním melodickém výkřiku. A při jeho koncertech se mi vysloveně líbilo, že se nehlídal. On měl přece krásnou postavu. Byl vysoký a štíhlý. A přitom klidně chodil na pódiu nahrbený, chvílemi dělal skoro až neohrabané kroky, prostě jste neměli pocit toho baletního rozvrhu celého vystoupení, jaký tehdy vzbuzovala většina zpěváků. Osobně jsem se s Jürgensem setkal během Bratislavské lyry na takovém balkónu. Mezi námi reportážní magnetofon

a rozhlasová redaktorka Fiorella Kašparová, protože já německy neumím. Jürgens tehdy nechtěl, aby u toho byli další lidé. Samozřejmě, hned jich kolem nás bylo asi třicet, ženy, děti, reportéři. Jürgens znova žádal, aby šli pryč. Opět se nikdo nehnul. Už jsem si říkal, tak to je ztracené, to se sebere a půjde. Ale on, třebaže na něm bylo vidět, jak je nervózní a jak mu to vadí, přece jen sebral všechny síly, skrčil se k mikrofonu a začal odpovídat. I na mou otázku, o čem by zpíval, nebýt žen. Chvilku zaváhal a pak řekl: „Nezpíval bych.“ Jeho dvornost a elegance mi zůstanou v paměti ještě víc než sto miliónů jeho prodaných desek a neuvěřitelných 220 tisíc diváků na jeho koncertu ve Vídni.

V redakci

podnikového supraphonského měsíčníku Gramorevue jsem v osmdesátých letech potkával zvláštního človíčka se zvláštním jménem: Emilián Hörbinger. On tam byl kvůli vážné hudbě, já tam docházel kvůli pop music. Jak jsme se vlastně seznámili, to už nevím. Pan Hörbinger byl hubený, brýlatý a korektní, jak úředník z filmů s Vlastou Burianem. Pokud se usmál, tak jen očima, avšak srozumitelně. Trošku jsme se oťukávali. Až když mi Vojtěch Lindaur svěřil, jak mu pan Hörbinger vyprávěl, že šel během února 1948 na Pražský hrad demonstrovat se studenty proti komunistům a esenbáci po nich stříleli, došlo mi, že strakonický rodák, který rozhodně nevypadal na brzkého sedmdesátníka, je náš člověk. Snadno a rychle jsme spolu začali nadávat na režim. Pan Hörbinger byl na rozdíl ode mne optimista. No dobře, zdráhavě jsem připouštěl, že to snad přece jen někdy praskne, ale co potom? Vždyť u nás neexistuje žádná kvalitní politická opozice? „Ale to se nebojte,“ pravil pan Hörbinger, „ta se vždycky mezi těmi mladými najde.“ Mockerát jsem si pak na něj vzpomněl, už při prvních schůzkách Občanského fóra. Daniel Kroupa, Pavel Bratinka, Hana Marvanová, Jana Petrová, Saša Vondra, Jan Urban, Petr Kučera, Stanislav Devátý – ti všichni byli živými argumenty Emiliána Hörbingera.

Býval bych to s ním někdy rád znova probral a pochválil jeho reálný optimismus. Bohužel už nebyl čas. Jenom jsem si pro sebe i pro vás dodatečně dohledal, že Emilián Hörbinger nebyl jen nějaký nenápadný kverulant. Sestavil několik významných bibliografií, souborné vydání díla Antonína Dvořáka, a především dvoudílný

Generální katalog hudebnin a knih o hudbě II 1953–1960.
Myslím, že to byl přesně ten typ člověka, z jehož drobné práce by měl radost profesor Tomáš Masaryk. A pochopitelně i jeho žena klavíristka, paní Charlotta Garrigue Masaryková.

Na silvestra

v poledne se pokaždé schází stará redakce Rock & Popu. Myslím tím tu nejstarší, co se dala dohromady před čtvrt stoletím. Vlastně z té nejstarší nás dorazí do některé z pražských vináren jen pár. Vojtěch Lindaur, Pepa Vlček, Ondra Konrád, Petr Nosálek, já a ze spolupracovníků pravidelně Petr Dorůžka. Většina ostatních přišla do Rock & Popu později, kdy už jsme neměli redakci vedle hlavní pošty v ulici Politických vězňů, ale na Malé Straně v Hellichově. I když jsem se odtamtud po třech letech vrátil na volnou nohu a některé z pozdějších redaktorů skoro neznám, na to silvestrovské sezení se moc těším. A zdaleka nejsem sám. Člověk má jistotu, že i kdyby se s některými kolegy celý rok neviděl, za pět minut dvanáct to napraví. Zkraje nás svolávala naše první sekretářka. Říkali jsme jí Žiži. Jmenovala se Jiřina Imramovská, a tak jsme jí pofrancouzštili ty první slabiky v křestním i příjmením jménu: ji, ji. Pak se nám Žiži někam vytratila. V posledních letech se toho ujal Ondra Bezr. To máme štěstí. Ondra nespolehá na naši paměť a včas nám nevtíravě připomíná, kdy a kde se můžeme sejít. Sám tam zasedne první, ještě před polednem. Jak ho vidím, mám i bez vína dobrou náladu. Pro mě je Ondra nejen oddaný a vzdělaný rockový novinář, ale taky duše, motor a iniciátor festivalu Blues Alive. Na ten může být hrdý nejen Šumperk, ale celá česká bluesová scéna. Během dosavadních devatenácti ročníků se tam vystřídala nejen slavná jména černošských bluesmanů, ale především nastupujících talentů. Objevit je není o nic lehčí než získat peníze pro bluesové hvězdy. Mockerát mě už napadlo, že když Ondra Bezr

mluví o každém dalším ročníku festivalu jen tak na půl úst, přestože to zřejmě často bývá detektivka, tak ty naše silvestry zvládne spolehlivě. Kdysi mi Ondru chválil Jirka Černoorský, někdejší šéf zpravodajství v Radiu Regina. Všiml si, jak Ondra vozí na procházky svou babičku, která by se bez vozíku do parku nedostala. Když jsem to pak Ondrovi řekl, měl k tomu jen dvě věty. Že je to samozřejmé a že se o něj v mládí babička taky starala.

Někdy

v roce 1989 jsem seděl s manželi Havlovými u nich v bytě nad Jiráskovým mostem. Jako skoro pokaždé mluvil většinou Václav. Přepokládám, že mi dával nějaké úkoly. To byl takový jeho kamarádský zvyk. Havlově vlídnosti se těžko odporovalo. Takřka jedním dechem připustil, že to dělat nemusíte, a zároveň podotknul, že on takovou práci stihnul i ve vězení. Tehdy se do debaty nečekaně vmísila Olga. Do té doby tiše poslouchala. Zřejmě to z ní ale muselo ven. Vyjmenovala mi, kdo všechno k nim pořád chodí nebo telefonuje: disidenti, novináři, velvyslanci, fyzlové, bývalí vězňové, studenti, psychopati a tak dále. Že je to blázinec a ne byt. Já si toho všimnul už dřív a taky jsem nechápal, jak se v tom dá žít. „Chtělo by to nějakou pomoc,“ řekla Olga. „Nějakého sekretáře nebo tak.“ Uznale jsem příkyvoval a mlčel. Václavovi to vždycky myslelo dvacetkrát rychleji než mně, takže se okamžitě zeptal: „Ty bys o někom takovém věděl?“

Jak se potom stalo, že pro Havla začal pracovat Vladimír Hanzel, o tom existují dvě verze. Václav tvrdil, že jsem mu Vládu Hanzela doporučil já. Líbilo by se mi, kdyby to tak bylo. Ostatně Václav měl paměť jak slon. Já mám ale pocit, že bych to takhle našup nevymyslel, že to muselo být nějaké složitější. Ale dějinám už je to jedno. Zkrátka matematik-analytik, počítačový programátor a hudební publicista Vladimír Hanzel, toho času právě na volné noze, začal docházet k Havlovým a vnášet do toho chaosu pořádek. Přitom Vláška byl na první pohled všechno jiné než sekretář. Pomalu se pohyboval a pomalu mluvil. Ještě k tomu odřeným, uspávacím

hlasem, pořád na jednom tónu. Dobře ovšem psal. Hlavně o hudbě rhythm and blues a vůbec nejlíp o kanadské skupině Band. Pokud to nevíte, Václav Havel měl mnoho hudebních lásek a přinejmenším v tom se rychle s Vládou domluvil. Vláda mi taky na začátku revoluce zavolal, abych jim pomohl v Občanském fóru. Jestli to byl nápad jeho, nebo Václavův, to už se trochu přestalo rozlišovat. Oba spolu šli na Hrad a zůstali tam třináct roků. Díky tomu jsem se do těch krásných sálů párkrát podíval i já. Myslím, že i v tom měl prsty Vláda Hanzel. Spolu s Václavem se taky objevili na několika mých kulatinách na Letné. Tam jsem žádné úkoly nedostával, ty si pro mě můj přítel prezident schoval na všední dny. Zaplať Bůh, že mi tady Vláda Hanzel zůstal. Pořád poctivý, srozumitelný a osobitý jako ti vousáči z kanadského Bandu.

Solí rock'n'rollu je blues. A solí

českého rock'n'rollu šedesátých let byla olomoucká skupina Bluesmen. Jejímu prvnímu a nejvytrvalejšímu zpěvákovi Petru Fiedlerovi bude 22. ledna sedmdesát. Dávno už je vyhlášeným zubařem v Praze, ale většinou se vidáme spíš v Olomouci. Petr si tam občas zazpívá s někdejšími Bluesmeny, co se sjedou ze všech možných stran, ba dokonce států. Nejvíc se všichni těší na výborného soulového zpěváka Jaromíra Löfflera ze Švýcarska. Petr mu pokaždé udělá prostor. Myslím, že Petrovi nikdy moc nešlo o slávu, ale o to, aby si zazpíval. V jejich kapele byl od roku 1963. To se ještě po právu jmenovali Teenagers. Petrovi se říkalo Pedro nebo Fída. V repertoáru měl skladby Little Richarda, Raye Charlese, Rolling Stones i Animals. Po třech letech se Teenagers přejmenovali na Bluesmen a Petr k nim jednou přivedl neznámého písničkáře, kterého slyšel v novojičínské hospodě Nové slunce zpívat *Pušky a děla*. Tedy Karla Kryla. Krátký čas pak Fiedler s Krylem v Olomouci bydleli u kytaristy Jozefa Karpatyho. Petr Fiedler pro Kryla dokonce napsal i melodii písničky *Smutné ráno*. Bluesmeni klidně a takřka samozřejmě zaujali postavení nejlepší české rhythm and bluesové skupiny a ledabyle vyhrávali festivaly vysokoškolských kapel. Petr zpíval, skládal i psal texty. Mezitím k nám vtrhlo pět spřátelených socialistických armád a všechno bylo rázem jinačí. Horší. Že by se dal na libové budovatelské popěvky, to u Petra ani u jeho spoluhráčů vůbec nepřipadalo v úvahu. Z tehdejší kratičké éry Bluesmenů zbylo jen pár nahrávek. Připomínají mi nejenom vzdálený čas nadějí, ale taky naše současné kamarádství. To jsme si nepokazili nikdy.

Spolužáků

z gymnázia Na Smetance nás nikdy nebylo moc. První se ztratili vlastně ještě během primy, brzy po únoru 1948. Kam se svými rodiči emigrovali, to ani nevím. Teď už ubýváme nezávisle na politice, prostě jak nám osud vyměří. Když se nás sejde pět, jsme rádi. Někdo mluví víc, někdo méně. Zdeněk Hruška z nás mluvil nejméně. A to byl režisér v dabingu, takže jsme se oba živili svou rodnou řečí. Jednou jsem chtěl to Zdeňkovo mlčení prolomit a zeptal jsem se ho, jestli je to, jak já mluvím, snesitelné. „Jó, to jde,“ řekl Zdeněk pomalu. „Mluvíš do tečky, to je dobrý.“ Tak jsem se dozvěděl, že mluvit do tečky znamená správně ve větě dělit čárky a tečky. Viděl jsem, že víc z něj nedostanu. Šla na něj únava. Předloni nám umřel. Teprve když pak Jiří Krampol vzpomínal, jak s ním Zdeněk Hruška daboval většinu filmů s Belmondem, došlo mi, kolik toho Zdeněk asi uměl. On ale spíš mluvil o těch druhých. „Dabing je pro mě hlavně setkáním s plejádou úžasných dabérů.“ To byl Zdeňkův komentář, když v roce 2007 přebíral cenu za celoživotní mimořádnou dabingovou tvorbu. Ještě méně toho vím o dalším kamarádovi z dabingových režisérů, o Jindrovi Polanovi. Ten dostal stejnou Cenu Františka Filipovského už v roce 2004. To mu bylo třiasedmdesát, vypadal výborně. A vypadá tak pořád. Jindra Polan je na rozdíl od Zdeňka docela řečný. Napovídali jsme si toho moc a moc o našich společných operních láskách, sem tam něco taky o tenisu. Jenom o dabingu ani muk. Tak teď nevím, jestli jsou všichni dabingoví režiséři až chorobně skromní, nebo já tak chorobně zaujatý svou vlastní prací, že na mé kamarády, laureát nelaureát, prostě nedojde.

Myslel jsem si,

že nemám o trvanlivosti novinářské práce iluze. Teď vím, že nějaké jsem měl. Spíš velké.

Onehdy se mi víceméně náhodou doneslo, že už před časem zemřel brněnský hudební publicista, fotograf a muzikant Jiří Tlach. Nikde jsem o tom nenašel ani řádku. Tak jsem začal volat a psát všemožným novinářům, hlavně Brňákům. To přece není možné, aby nikdo o Jurově odchodu nic bližšího nevěděl. Je to možné. I když je to nespravedlivé. Svým talentem vynikal i mezi mladými dopisovateli, kteří v osmdesátých letech přispívali svými články o české progresivní hudbě do semaforického měsíčníku *Jonáš*, do různých festivalových zpravodajů i do sborníku *Excentrici v přízemí*. Jako muzikant začínal v první brněnské bluegrassové skupině *Smutňáci*. Měl skautskou přezdívku *Laban*. Když mu bylo devatenáct, hrál na banjo ve skupině, která v Divadle na provázku doprovázela Štědroňův a Uhdeho muzikál *Balada pro banditu*. Na EP desku z *Balady* taky napsal průvodní text.

S Jurou nebylo vždycky lehké pořízení. On byl, jak se říká, tuhý na škubání. Pokud ho nějaká muzika nebavila, napsal to otevřeně, až sžíravě. Když ho ale někdo zaujal, jako třeba Martin Dohnal a skupina *Pro pocit jistoty*, formuloval radostně: „Dohnalovy kompozice jsou plny vnitřního vření, nenadálých zvrátů, plné strhující výbušné dynamiky, kterou ostatně překypuje celá jeho osobnost.“ Jura vůbec viděl do brněnské alternativní scény jako málokdo. Až dodatečně jsem se dozvěděl, že i pěkně maloval a chtěl jít na střední umprum. Maminka mu

to rozmluvila a nasměrovala ho na elektroprůmyslovku. Potom nechtěla, aby pokračoval na vysoké, a ulevilo se jí, když odtamtud během druhého semestru odešel. Při Jurově šikovnosti jsem odhadoval, že po sametové revoluci bude mít práce nad hlavu. Založil si své vlastní nakladatelství, jakési nakladatelství jednoho muže. Dělal i sazbu pro JOTu. V telefonu z něj pokaždé sálal veliký elán. Ještě si ode mě stihnul půjčit a přečíst svázaný ročník měsíčníku Václava Černého. Pak už mi jen psal zvláštní, odhodlané, ne moc jasné esemesky. Ve skutečnosti to s ním bylo složitější. V roce 2007 ho postihla cévní mozková příhoda a ochrnul na půl těla. Musel se pohybovat na vozíku. Přesto se tehdy při své druhé svatbě dostal s pomocí hůlky až do svatební síně. O tom vím už jen z vyprávění. Robert Křestán mi pověděl, nejenže ho učil hrát na banjo právě Jura Tlach, ale dal mi i spojení na první Jurovu ženu Kateřinu a dceru Martinu, na poslední manželku Alenu i na jednoho z Jurových kamarádů a lékařů, na profesora Pavla Ševčíka. S jejich pomocí Jura Tlach bojoval o život až do 14. února 2013. Kromě všeho zlého měl i cukrovku, vysoký krevní tlak a oslabený celý imunitní systém. Nepomohly ani postupné operace, ani konečná amputace obou nohou. Zůstal po něm vzorně vedený archív diapozitivů i nahrávek. Jura Tlach, přezdívaný Laban, má své místo v historii nesmlouvavé hudební žurnalistiky.

Bujnou fantazii

i chuť tropit různá alotria míval vždycky můj kamarád, hudební publicista Čestmír Klos. Jestli si to přinesl už z rodných východočeských Velichovek, nebo ho takhle v šedesátých letech zpracovalo až prostředí malých divadel v Brně, to nevím. Nejdřív mi Čestmír psal roztomilou staročestinou jménem bigbeatové skupiny Vulkán. Po svém příchodu do měsíčníku Melodie dával svou dobrou náladu najevo ladnými werichovskými tanečky okolo redakčních stolů. To ale nikterak nesnižovalo množství ani kvalitu jeho práce, a tak mu prozíravý Lubomír Dorůžka v roce 1969 svěřil vedení nově vzniklých Aktualit Melodie. Pod Čestmírovým vedením se tento čtrnáctideník vyznačoval nejen zvýšenou aktuálností, ale i kanadským žertováním. Jednoho dne se tak čtenáři dozvěděli o vzniku skupiny The Hů. Psáno nikoli anglicky, ale česky, jako zvuk, co vydává sova. Hůhů. Skupinu nadšeně vytvořili Boban Ondráček, Zdeněk Rytíř, Čestmír Klos a já. Naše tváře tuze umělecky vypodobnil Josef Koudelka. Lepšího fotografa si Čestmír ani nemohl vybrat. Koudelka už měl jméno ze své divadelní spolupráce s Krejčovým Divadlem za branou. Samozřejmě s celým nápadem musel souhlasit i Lubomír Dorůžka. Ale ten měl každou recesi rád, i když mimo redakci tak nepůsobil. Čestmír si svou kulišárnu užíval a čas od času psal do Aktualit Melodie zprávičky o chystaném prvním koncertu i desce skupiny The Hů. Sám Čestmír byl fiktivním baskytaristou, já bubeníkem. Nač měli hrát Ondráček s Rytířem, to už si nepamatuju a oni nám to nepovědí, protože odešli do muzikantského nebe. Čestmírovou největší odměnou

bylo, že někteří čtenáři brali skupinu The Hů naprosto vážně a dožadovali se dalších zpráv o její činnosti. Škoda že Aktuality Melodie v roce 1970 zanikly a s nimi i naše fiktivní skupina. Čestmír Klos je dnes patrně nejlepším českým ekologickým novinářem a vídáme se málo. Aspoň že ho mám na té krásné Koudelkové fotografii. Vousatý je pořád stejně.

Bluesových králů, kingů,

bylo a je nepočítaně. Jen jednomu z černých amerických zpěváků se ale říkalo bluesový lev nebo taky bluesový Sinatra. Jmenoval se Bobby „Blue“ Bland, a kdyby se dožil letošního 27. ledna, bylo by mu osmdesát pět roků. Než přede dvěma lety zemřel, stal se členem Bluesové dvorany slávy, Rock'n'rollové dvorany slávy a držitelem ceny Grammy za celoživotní zásluhy. Měl pověst přesvědčivého bluesového i soulového vypravěče. Nepřišel k ní proto, že by snad napůl zpíval, napůl mluvil, ale protože se uměl do obsahu písniček vcítit a vyjádřit ho. Bobby Bland byl typický venkovský kluk z Rosemaruku. To bývala malá vesnička, dnes už tu začíná město Memphis. Na tamější slavné Beale Street mívala jeho maminka kavárničku. První hudbu slyšel Bobby tam, kde většina malých černoušků: v kostele. Prý tam chodil denně a neděle trávil v kostele od rána do večera. Když se ho už jako slavného bluesmana ptali, jestli se jeho náboženské základy nedostaly do rozporu se zpěvem blues, odpovídal, že když to máte opravdu v srdci, pak blues i spirituály slouží stejnému účelu. Přehledka zpěváků, které měl Bobby Bland rád a od kterých se učil, je pestrá. Černí bluesmani Blind Lemon Jefferson a „Big Boy“ Crudup, countryoví interpreti Eddy Arnold a Hank Williams a v neposlední řadě zpěvák sladkých balad Nat King Cole. „Toho jsem sledoval od hlavy až k patě, abych zlepšil svou výslovnost a vůbec pěveckou techniku,“ zpovídal se Bobby Bland. A hodně se prý naučil z kázání reverenda Franklina, otce známé zpěvačky. Uvážíme-li, že Bobby Bland začínal v klukovských letech jako řidič

a sluha B. B. Kinga, pak pro něho muselo být velké zado-
stiučnění, když ho později B. B. King pozval, aby spolu
nahráli dvě alba. Sám Bland byl vzorem pro irského zpě-
váka Vana Morrisona. A Mick Hucknall, sólista skupiny
Simply Red, nazpíval z Blandova repertoáru celé sólové
album *Tribute To Bobby*.

Blandova kariéra nebyla právě vyrovnaná. Údobí hitů
se střídala s odlivem publika a on to dobře věděl. I proto
si dával záležet, aby působil suverénně nejen svou mo-
hutnou postavou, ale i šedým oblekem, černým rolákem,
nalakovanými nehty a zlatými hodinkami s diamanty.
Pro takovou marnivost můžeme mít pochopení. Jako
zpěvák rozdával svým hlasem hodnoty nesrovnatelně
větší.

S Oscarem Gottliebem

se kamarádíme skoro padesát roků. Později jsem poznal i jeho mladší bratry, Petra a Tomáše. Všichni měli hodně společného s populární hudbou. Ale Oscarovi to snad určily přímo jeho sudičky. Už jako dvanáctiletý zpíval v Pražském dětském sboru Čestmíra Staška. Zabýval se uměleckým přednesem a stal se našim prvním profesionálním diskžokejem. Pokud jde o schopnost mluvit před lidmi, dlouho mě ani nenapadlo se s ním srovnávat. Ovládat sál plný tanečníků, to bylo zcela mimo mé možnosti. Vždycky jsme si ale s Oscarem rádi povídali o muzice. A když ode mě potřeboval nějakou desku, rád jsem mu ji půjčil. Pamatuju, že singl skupiny Procol Harum mi dlouho nevracel. Předpokládám, že ve Špindlerově Mlýně obehřával ploužák *A Whiter Shade Of Pale* noc co noc. Mile mě překvapil už tím, že mi nakonec tu vinylovou desku vrátil. A považte, ani ne moc ohranou! Dávno už na sebe nemáme dost času, a tak si aspoň píšeme.

Onehdy mi Oscar sdělil, že prý si na internetu zpětně vyposlechnul všechny mé rozhlasové Seržanty. I kdyby to nebylo tak doslova, stejně by mě to dojalo. Pochopíte tedy, proč jsem byl napůl rád a napůl nervózní, když jsem se dozvěděl, že Oscar Gottlieb si mě po letech přijde poslechnout do Městské knihovny. Na pořad o Simonovi a Garfunkelovi se většinou nijak zvlášť nepřipravuju. Mám pocit, že o nich toho vím dost. Toho devatenáctého ledna jsem ale naštěstí udělal výjimku. Jakmile jsem totiž uviděl v první řadě Oscara, sedla na mě taková odpovědnost, jako když jsem při sametové revoluci mluvil z balkonu Melantrichu. Naštěstí jsem nepodlehnu

žádné nervozitě a užíval jsem si radost z newyorské dvojice i z kamaráda z Královských Vinohrad. Pak nás spolu někdo vyfotografoval. Napadlo mě, jak mi ten týden hezky začíná. Oscare, ještě jednou dík.

Touto dobou

před sedmdesáti lety chyběly do konce druhé světové války tři měsíce. Od října 1944 se už bojovalo na území předválečného Československa a v lednu byly osvobozeny Košice. Na obou stranách fronty ale umírali lidé. A nejen na frontě válečné. Ve Večerním Českém slově z 6. února recenzoval Dr. Zdeněk Němec koncert České filharmonie. Cituji: „*Má vlast*... ve své jednoznačnosti nepřipouští žádného jiného výkladu než ten, který je dán idejí *Blaníka*, je nositelem hodnot nadčasových, poněvadž hudebně i mravně nejvznešenějších. Dílo samo k nám promlouvá a strhne s prvními akordy *Vyšehradu* až k vítěznému pochodu blanických rytířů, přicházejících v nejtěžší chvíli národa a přinášejících mu spásu a vyproštění z pout poroby a temna. Tak plnilo Smetanovo dílo svůj úděl za první světové války a tak je vnímáme i dnes.“ Recenze rozběsnila státního tajemníka úřadu říšského protektora Karla Hermanna Franka. Označil ji za otevřenou výzvu k velezradě. Okamžitě použil takzvaný *sonderbehandlung*, válečné nařízení o zvláštním zacházení. Tím byla míněna policejní poprava bez soudního řízení. Doktora Zdeňka Němce si gestapo odvezlo 7. února k výslechu do Petschkova paláce. Druhého dne byl na Pankráci popraven a s ním i cenzor Julius Kříž, který recenzi nezadržel.

Němcův hrob na smíchovském hřbitově Malvazinky dodnes připomíná nejen publicistovu statečnost, ale i nenahraditelnou ztrátu pro tehdejší český hudební život. Třicetiletý Zdeněk Němec vystudoval zároveň práva a filozofii na Karlově univerzitě i mistrovskou školu pražské konzervatoře u dirigenta Václava Talicha a houslisty

Jaroslava Kociana. Jako violista působil v České filharmonii a v souboru Pro arte antiqua. Na reprezentativních *Dějínách světové hudby* se jako dvaadvacetiletý podílel kapitolami o barokní a rokokové hudbě. Byl také jednatelem Unie českých hudebníků z povolání a psal do několika novin a časopisů. Zůstaly po něm i studie o Smetanovi, Wagnerovi, Dvořákovi, Janáčkovi, Vycpálkovi a dalších. Muzikolog Bohumír Štědroň uzavřel Němcovo heslo v *Československém hudebním slovníku* jedinou pádnou větou: Velká naděje české hudební vědy.

Mít možnost

od začátku sledovat vývoj originálního hudebního talentu, to je pro kritika mimořádný dar. Originalita je totiž i mezi velice úspěšnými muzikanty vzácná. A ještě vzácnější je osobnost, která svou originalitu neztrácí ani s přibývajícimi lety. Která jako by ani nestárla. Za takovou bílou vránu v české hudbě pokládám fyzického básníka, jak sám sebe nazývá, Petra Vášu. Taky se přiznám, že kdyby mu kalendář nevyměřil sedmého února padesát roků, já bych si toho nevšimnul. Co Petra znám ze skupin Z kopce, Ošklid, A-Beat, Jasná páka nebo Ty syčáci, je pokaždé jiný, od doprovodu, způsobu zpěvu až po jazyk. Řekl to i naplno: „Co mě fascinovalo na avantgardě, Rimbaudem počínaje přes futuristy a celým konceptem moderního umění konče, bylo, že úkolem je vytváření jazyka.“ Kdo někdy Vášu viděl, může namítnout, že tento experimentátor víc než ze svých studií dějin umění na Masarykově univerzitě v Brně těžší ze svého zjevu. Petr se svou věčně africkou kšticí skutečně nevypadá jako Moravan. Od minuty by se hodil do Verdiho *Aidy* jako hrdý a divoký Amonasro, etiopský král. Takový přírodní úkaz ale není samospasitelný, i ten se časem okouká. Petr Váša je neokoukatelný. Ani mu není zatěžko načas svůj experiment opustit a jako host skupiny Jasná páka si zazpívat normální rock'n'roll. Já si dokonce myslím, že kdyby chtěl, byl by naším nejlepším rockovým zpěvákem. Nakolik ho ale znám, vím, že Vášovi nejde o to být v čemkoli lepší než ti ostatní. On má radost z jazykových her a jiných objevů.

Teprve teď jsem se ho zeptal na to, co mně leží v hlavě už třicet roků: jestli není nějakým příbuzným slavného

brněnského jazykovědce Pavla Váši. Těch styčných bodů by tam byla řada včetně pedagogického působení. I Petr už pár let učí: na fakultě výtvarného umění a na Janáčkově akademii. Ale s Petrovými předky je to úplně jinak. Otcem jeho maminky byl spisovatel a pedagog Rajmund Habřina. V brněnské čtvrti Komín sice už existuje i Habřinova ulice, ale kolika lidem asi jeho jméno něco říká? Býval univerzitním žákem Arne Nováka a rozvíjel se pod vlivem Otokara Březiny. Za války byl za svou účast v ilegální organizaci Obrana národa vězněn a domů se vrátil bez prstů. Celou básnickou sbírku *Vězeň za dráty* vymyslel v koncentráku a po paměti potom vydal. Po únoru 1948 už nepublikoval a v roce 1960 zemřel. A v roce 1968 tříletému Petrovi odešel do Kanady otec. Proč si ne zvolil exil i sám Petr Váša? Když mu komunističtí cenzori začali škrtat v textech, uvědomil si prý, jakou sílu může mít jazyk. A tím víc se o něj a s ním pral.